

Studentų darbų mokslinio stiliaus trūkumai

Jurgita Macienė

Šiaulių valstybinės kolegijos Verslo ir technologijų fakulteto
Vadybos ir komunikacijos katedros docentė, daktarė
Šiauliai State College, Faculty of Business and Technologies
Management and Communication Department, Assoc. Prof., Dr.
Aušros al. 40, LT-76241 Šiauliai
El. paštas j.maciene@svako.lt

Mokslinis stilius turi gana aiškiai apibrėžtus reikalavimus, kylančius dėl stiliaus ypatybių. Aukštųjų mokyklų studentai moksliniu stiliumi rašo kursinius ir baigiamuosius darbus. Šio straipsnio tikslas – išanalizuoti surinktus studentų darbų mokslinio stiliaus trūkumų pavyzdžius, parodyti, kodėl sakiniai yra ydingi, pasiūlyti taisymo variantų. Skaitant kursinius ir baigiamuosius darbus, pastebima, kad studentai nesilaiko pagrindinių mokslinio stiliaus reikalavimų: aiškumo, tikslumo, glaustumo ir logiškumo. Jie vartoja dviprasmybes keliančią leksiką; sudarydami sintaksines konstrukcijas, painioja priežasties ir pasekmės ryšius; tuščiažodžiauja; sakinį pradeda viena mintimi, o baigia kita ir pan. Darbuose randama paliktų kalbos ir spausdinimo klaidų.

Pagrindiniai žodžiai: funkcinis stilius, mokslinis stilius, stiliaus ypatybės, stiliaus trūkumai.

Įvadas

Socialinius mokslus studijuoti pasirinkę jaunuoliai patenka į kategoriją studentų, kuriems reikia rašyti nemažai įvairių rašto darbų: referatų, seminarinių darbų, kursinių darbų ir, žinoma, baigiamąjį darbą. Be to, baigusių studijas ir dirbančių savarankiškai šių studijų absolventų veikla dažnai būna susijusi su skirtingų funkcinų stilių ir žanrų tekstų kūrimu: jiems tenka rašyti įvairius raštus, dalykinius ir asmeninius laiškus, pranešimus žiniasklaidai ir t. t. Visi tekstai turi būti rašomi laikantis ne tik taisyklingos kalbos normų, gramatikos taisyklių, bet ir specifinių atskiriems funkcinams stiliums keliamų reikalavimų, aiškumo, logiškumo principų. Deja, kaip rodo įvairūs darbai – studentų atsiskaitymai raštu, elektroniniai laišukai ir pan., ne visada ir ne visiems

studentams pavyksta sukurti taisyklingą, svarbiausia – funkcinų stilių reikalavimus atitinkantį tekstą. Kadangi pagrindiniai studentų darbai turi būti rašomi moksliniu stiliumi, tai straipsnyje pristatomo *tyrimo problema* siejama su kursinių ir baigiamųjų darbų atitiktimi šio funkcinio stiliaus reikalavimams: kaip studentų darbuose laikomasi mokslinio stiliaus normų, kokių bendrosios stiliaus kultūros trūkumų randama, kokių kalbos klaidų daroma?

Tyrimo objektas – Socialinių mokslų studijų kryptių grupės įvairių studijų programų¹ studentų kursiniuose ir baigiamuosiuose darbuose rasti sakiniai, kuriuose pažeisti mokslinio stiliaus reikalavimai

¹ Tirti pasirinkti Šiaulių valstybinės kolegijos Organizacijos komunikacijos, Įmonių ir įstaigų administravimo bei Informacijos valdymo studijų programų studentų kursiniai ir baigiamieji darbai.

ir nusikalsta kalbos normoms. *Tyrimo tikslas* – išanalizuoti surinktus studentų darbų mokslinio stiliaus būdingų trūkumų pavyzdžius, parodyti, kodėl tie sakiniai yra ydingi, pasiūlyti taisymo variantų. Taikomi aprašomasis analitinis, semantinės analizės, loginių argumentų *metodai*.

Problemos ištirtumas. Aptariamoji tema nėra visiškai nauja. Apie studentų raštingumo problemas diskutavo nemažai Lietuvos kalbininkų: A. Zabarskaitė, A. Smetona, A. Rimkutė, J. Macienė (žr. Macienė, Rimkutė, 2014), J. Vaskelienė (2015), S. Damanskienė (2016). Aptariamas dalykas rūpi ir mokytojams lituanistams, ir išsilavinusiai visuomenės daliai, tiesiogiai nesusijusiai su gimtosios kalbos mokymu (žr. Macienė, Rimkutė, 2014). Vis dėlto minėtose diskusijose ir straipsniuose dažniau akcentuojama, kad studentai (ir moksleiviai) nesilaiko kalbos normų, daro didžiųjų kalbos klaidų, bet neišskiriami įvairių funkcinė stilių normų ir bendrėsios stiliaus kultūros pažeidimai. Apie viešosios kalbos trūkumus, pažeidžiančius logiką, kiek plačiau svarstė I. Jurgaitytė ir K. Župerka (2015, 2016), apie prastą raštingumą kaip kliūtį efektyviai komunikacijai – J. Macienė (Macienė, 2016). Taigi, straipsnyje gvildinama tema yra bandymas į studentų mokslo darbus pažvelgti kitu, funkcinės stilistikos, aspektu.

1 lentelė. Mokslinio stiliaus žanrai

K. Župerka (2012)		A. Bitinienė (2013)
<i>Rašytiniai</i>	<i>Rašytiniai ir sakytiniai</i>	
Tezės	Pranešimas	Monografija
Straipsnis	Paskaita	Mokslinis straipsnis
Studija		Tezės
Monografija		Anotacija
Vadovėlis		Referatas
		Mokslinė recenzija

Šaltinis: sudaryta straipsnio autorės, remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais.

Studentų kursiniai ir baigiamieji darbai – mokslinio stiliaus žanrai

Funkcinis stilius – tai istoriškai susiformavusi bendrinės kalbos atmaina, kurios stilistines ypatybes ir kalbos priemones lemia kalbos vartojimo sritis, turinys ir funkcijos (Župerka, 2012). Remiantis šiuo (ir analogiškais, pvz., Pikčilingis, 1971) apibrėžimu, tradiciškai yra skiriami tokie funkciniai stiliai: mokslinis, administracinis, publicistinis, šnekamasis (buitinis), meninis (Župerka, 2001; Bitinienė, 2007; Župerka, 2012). Pagal pateikiamos informacijos turinį ir raišką mokslinis stilius yra skirstomas į postilius: 1) teorinį, arba specialųjį, t. y. mokslinio stiliaus centrą, 2) mokomąjį ir 3) mokslo populiarinamąjį, t. y. mokslinio stiliaus periferiją. Be jų, gali būti skiriamos ir dar smulkesnės „atskaidos“ (Bitinienė, 2007) – mokslinio stiliaus žanrai (žr. 1 lentelę).

Prie rašytinių mokslinio stiliaus žanrų galėtų būti priskirti ir studentų mokslo – kursiniai ir baigiamieji – darbai. Toks priskyrimas galimas atsižvelgus į mokslinio stiliaus požymius (Župerka, 2012):

- *Vartojimo sritis* – mokslinė visuomenės veikla. Studentų atliekami tyrimai ir pristatomi gauti tų tyrimų rezultatai yra mokslinės visuomenės veiklos dalis.

- *Turinys* – žmonijos patirtis, žinios apie gamtą ir visuomenę, nauji tyrimų duomenys. Kiekviename kursiniame ir baigiamajame darbe yra pristatoma apibendrinta, susisteminta žmonijos patirtis, kurios nors srities žinios bei nauji atliktų tyrimų duomenys, daromos išvados ir pateikiamos rekomendacijos.
- *Funkcija* – dalykinio pranešimo. Kursiniai ir baigiamieji darbai turi informuoti – pranešti dalykinę informaciją, t. y. šie tekstai atlieka dalykinio pranešimo funkciją.

Žinoma, galima teigti, kad studentų kursiniai ir baigiamieji darbai yra tik pirmieji bandymai kurti mokslinio stiliaus tekstus, tačiau ir šie tekstai turi būti rašomi neatmetant mokslinio stiliaus ypatybių, tokių kaip 1) logiškumas, 2) tikslumas, 3) aiškumas, 4) glaustumas, 5) objektyvumas, 6) išsamumas, 7) apibendrinimas.

Terminų *stiliaus klaida ir stiliaus trūkumas* santykis

Stilistikos tyrinėtojų darbuose galima rasti pavartotas skirtingas sąvokas: *stiliaus klaida* ir *stiliaus trūkumas*. „Lietuvių kalbos žodyne“ (elektroninis variantas, toliau tekste – LKŽe) *klaida* apibrėžiama kaip „nesąmoningas nukrypimas nuo taisyklės, nuo tiesos“, o *trūkumas* – „taisytinas dalykas, yda, defektas“. Vadinasi, klaida labiau sietina su taisyklių, t. y. labai aiškiai apibrėžtų normų, nesilaikymu, o trūkumas suprantamas kaip negerovė, kurią reikia taisyti, tačiau kurios nereglamentuoja griežti apibrėžimai. K. Župerka, remdamasis P. Kniūkštos pasvarstymais, teigia, kad tinkamesnis terminas yra *stiliaus trūkumas*, kadangi „stilių normos bei reikalavimai nėra griežčiau apibrėžti“ (Župerka, 2012). Taigi, stiliaus trūkumas apibrėžiamas kaip:

- Teksto stiliaus arba stilingos kalbos reikalavimo pažeidimas.

- Kalbos priemonės vartojimas, kuris, nepažeisdamas kalbos normų, pažeidžia teksto stiliaus normas arba daro pasakymą netikslų, neaiškų, išstęstą, nesklandų (Župerka, 2012).

Analizuojant studentų mokslo darbus, kaip tik ir randama teksto stiliaus, t. y. mokslinio stiliaus, pažeidimų. Kitaip sakant, studentai vartoja tokias kalbos priemones, kurios pasakymą daro netikslų, neaiškų, per daug išplėstą. Dėl išvardytų priežasčių straipsnyje vartojamas terminas *stiliaus trūkumas*.

Stiliaus kultūra

Funkcinei stilistikai svarbu ne tik tinkamas kalbos priemonių parinkimas ir vartojimas, atsižvelgiant į teksto funkcinių stilių, bet ir bendroji stiliaus kultūra, kitaip sakant, stilingos kalbos reikalavimai. Tekstų kalbos ypatybes funkcinė stilistika nagrinėja kaip funkcinių stilių bruožus, t. y. kaip vieną iš bendrinės kalbos atmainų skirtumų.

Atsižvelgiant į apskritai stilingos kalbės ir konkretaus funkcinio stiliaus reikalavimus, galima skirti keletą stiliaus kultūros aspektų (žr. 2 lentelę).

Ir gero stiliaus prielaidos, ir beįdrosios stiliaus ypatybės yra orientuotos į skirtingus teksto (teksto kūrimo) veiksnius ir su jais susijusios. Logiškumas neatsiejamas nuo mąstymo dėsnų, nuoseklumo, taisyklingumas rodo teksto santykį su kodifikuota kalbos norma, taisyklėmis. Raiškos santykis su mintimi lemia tikslumą, santykis su adresatu – aiškumą, o teksto apimties ir informacijos kiekio santykis – glaustumą. Skirtingiems funkciniais stiliams yra būdinga vis kitokia teksto veiksmų hierarchija, kuri priklauso ir nuo teksto kūrimo intencijos, todėl gero stiliaus prielaidos ir bendrosios stiliaus ypatybės kaskart taip pat yra pergrupuojamos, pirmumą skiriant

2 lentelė. *Stiliaus kultūros aspektai*

Bendrōji stiliaus kultūra			Stilių normos
<i>Gero stiliaus prielaidos</i>	<i>Beūndrosios stiliaus ypatybės</i>	<i>Specifinės stiliaus ypatybės</i>	
Logiškas Taisyklingumas	Tikslumas	Vaizdingumas	Stilistiniai atspalviai Konotacija
	Aiškas Glaustumas	Gyvas Skambumas Objektyvumas Išsamumas Apibendrinimas	

Šaltinis: sudaryta straipsnio autorės, remiantis K. Župerka (2012).

vis kitai prielaidai ar ypatybei (žr. Župerka, 2012).

Specifinės stiliaus ypatybės, viena vertus, yra būdingos keliems funkciniam stiliams, kita vertus, tampa ir funkcinį stilių atskyrimo galimybe. Pavyzdžiui, vaizdingumas, gyvas, skambumas, emociškas yra būdingi šnekamajam, meniniam, kartais ir publicistiniam stiliams, bet visiškai nebūdingi administraciniam ir moksliniam stiliams, kuriuos charakterizuojant minimi objektyvumas, išsamumas ir apibendrinimas.

„Stilių normomis vadinami visuomenės kalbiniai įpročiai atitinkamose bendravimo sferose vartoti atitinkamo funkcinio stiliaus priemonės ir būdai“ (Župerka, 2012). Stilių normų pažeidimai yra susiję su netinkamu kalbos priemonių vartojimu, kai stilistiniai tų priemonių atspalviai arba konotacija griauna teksto stilistinį vientisumą, pavyzdžiui, šnekamosios kalbos knygdėjimas arba į mokslinį stilių prasiveržiantis šnekiškumas (Župerka, 2016).

Galima teigti, kad kuriant mokslinio stiliaus tekstą yra svarbu nepažeisti ir bendrosios stiliaus kultūros, ir stiliaus normų.

Mokslinio stiliaus trūkumai, rasti studentų darbuose

Tyrimo metodika. Taikant aprašomąjį analitinį metodą, buvo išanalizuota, susiste-

mintas ir apibendrinta mokslinė literatūra apie funkcinis stilius ir bendrąjį stiliaus kultūrą. Tada pereita prie pagrindinės tyrimo dalies – studentų mokslo darbų raiškos analizės. Verbaliniams dokumentams, aprašantiems socialinius reiškinius, procesus bei požymius teksto forma, analizuoti yra taikomas *dokumentų turinio analizės metodas* (Kardelis, 2017). Visi dokumentai bei įrašai yra susieti su kalba ir jos pavartojimu. Taigi, norint išsamiau atskleisti, kokių mokslinio stiliaus trūkumų randama studentų kursiniuose ir baigiamuosiuose darbuose, pasirinkta tokia *semantinės analizės (turinio analizės)* forma, kai cituojama tam tikra teksto ištrauka (sakinys ar keli nuosekliai pateikti sakiniai) ir analizuojami visų tipų trūkumai bei aptariamos kalbos klaidos. Kartais iškeliami hipotetiniai klausimai, skatinantys pamąstyti apie platesnį kontekstą, susijusį su cituojamo sakinio turiniu. Pritaikius *loginių argumentų metodą*, pateikiami siūlomi taisymo variantai. Visų pavyzdžių analizės pabaigoje *apibendrinama*, kokie stiliaus trūkumai yra būdingiausi studentų mokslo darbams.

1 pavyzdys. *UAB <...> vidinės komunikacijos įvaizdžio tyrimas lankytojų požiūriu*

Pateiktas studento mokslo darbo pavadinimas iliustruoja bendrųjų stiliaus ypatybių

pažeidimus. Kadangi neskiriamos dvi sąvokos *vidinė komunikacija* ir *įvaizdis*, tai jos, pavartotos greta viena kitos, rodo pažeistus raiškos santykius su mintimi ir adresatu, todėl sakinytis yra netikslus ir neaiškus. Be to, patikslinimas (greičiau – suklaidinimas), kad tiriamą *lankytojų požiūriu*, visiškai netinka, kai kalbama apie vidinę organizacijos komunikaciją. Kitaip sakant, greta pateikiami *prasmiskai nederantys žodžiai*. Vadinasi, šis darbo pavadinimas turėtų būti išskaidytas į du atskirus, pavyzdžiui:

UAB <...> vidinės komunikacijos tyrimas ir *UAB <...> įvaizdžio tyrimas lankytojų požiūriu*.

Tada studentui lieka tik pasirinkti, katra temą norėtų analizuoti mokslo darbe.

2 pavyzdys. **Šiuolaikinė mūsų aplinka – žmonių aplinka. Kiekvienas iš mūsų siunčia ir gauna informaciją. Kaip ir žmonės, taip ir informacija yra unikali. Savitos bei unikalios yra ir organizacijos.**

Pažeista glaustumo ypatybė – tuščiažodžiaujama: kelis kartus kartojami daiktavardis *aplinka*, būdvardis *unikalus*, jungtukas *ir*. Taigi, studentas vartoja per daug žodžių, nepasakydamas nieko nauja, nesuteikdamas tekstui naujos reikšmės.

Analizuojamoje teksto ištraukoje pažeidžiamas ir logiškumas. Pavartoti du epitetai *savitos*² ir *unikalios*³ reikšmėmis yra labai artimi, nes reiškia „savo ypatybėmis išsiskiriantis iš kitų; ypatingas“, vadinasi, pažeidžiamas *tapatumo* dėsnis. Iš dviejų

² Savitas – „savo ypatybėmis išsiskiriantis iš kitų, savotiškas, originalus“ (LKŽe).

³ Unikalus – „vienintelis tos rūšies, labai retas, ypatingas“ (LKŽe).

šiuo kontekste absoliučiausių sinonimų užtenka vartoti vieną – *savitos*. Ką reiškia pasakymas, kad *mūsų aplinka yra žmonių aplinka*? Ar patikslinama, kad *mes* – tai *žmonės*? O kas dar galėtume būti? Ar norima pabrėžti, kad aplinka turi būti pritaikyta žmonėms? Betgi to žmonės ir siekia savo veikla. Tekste nesilaikoma ir *nuoseklumo* dėsnio, nes pradėjus kalbėti apie *aplinką*, t. y. žmones, nušokama prie *informacijos*, paskui vėl grįžtama prie *žmonių*. Atskirų subjektų / objektų unikalumas pristatomas taip pat nenuosekliai: *žmonės–informacija–organizacijos*.

Darbe palikta spausdinimo klaida – sukeistos vietomis raidės: *inofrmaciją* (= informaciją).

Aptariamą teksto ištrauką siūloma gerokai trumpinti, pavyzdžiui:

Šiuolaikinėje aplinkoje yra siunčiama ir gaunama daug unikalios informacijos. Ją naudoja savitos organizacijos.

3 pavyzdys. <...> **parduotuvėse dirba tik moterys. Manau, šiuose parduotuvėse dirba tik moterys, nes mūsų visuomenėje priimta manyti, kad tik moterys yra darbščios, sugeba įtikinti klientą kažką nusipirkti.**

Ištrauka akivaizdžiai iliustruoja, kaip gali būti pažeidžiamas teksto glaustumas: du kartus pakartota *parduotuvėse dirba tik moterys*, o trečią kartą panašūs (bendrašakniai) žodžiai kiek sukeisti vietomis – *tik moterys yra darbščios*. Taisant šią ištrauką, pirmo sakinio iš viso nereikia rašyti.

Galima svarstyti dėl gero stiliaus ypatybės – logiškumo – pažeidimo tekste: kadangi moterys yra darbščios, tai sugeba įtikinti klientą? Kitaip sakant, priskiriamas *negalimas požymis*, juk ne darbštumas le-

mia įtaigumą, t. y. gebėjimą „įtikinti priimti mintį, norą ir pan., įkalbinėti“ (LKŽe).

Tekste esama ir specifinių stiliaus ypatybių pažeidimų. Apibendrinimas (*tik moterys*) yra nepamatuotas, nepateikiama argumentų, remiamasi nepatvirtinta nuomone (*visuomenėje priimta manyti*). Dar viena ypatybė – objektyvumas – pažeidžiama, kai darbo autorius kalba pirmu asmeniu: *manau* (= galima manyti). Paprastai metodiniuose nurodymuose, skirtuose rašantiems kursinius ir baigiamuosius darbus, yra patariama vartoti neutralią formą, nepabrėžiant, nesu-reikšminant savo asmenybės.

Analizuojamoje studento darbo ištraukoje rasta ir kalbos klaidų. Nežymimasis įvardis *kažkas* reiškia „kažin kas, nežinia kas“ (LKŽe), t. y. ne tik neišvardija konkretaus daikto, bet ir apskritai tarsi kelia abejonių dėl pačios prekės. Taigi, iš konteksto matyti, kad reikalingas kitas nežymimasis įvardis *kas nors*, todėl pataisyti reikėtų šitaip: *kažką nusipirkti* (= ką nors nusipirkti, t. y. „kai ką, vieną iš daugelio“ (LKŽe).

Dar viena klaida yra susijusi su žodžių formų derinimu. Tekste vartojama parodomąjo įvardžio *šis* vyriškosios giminės daugiskaitos vietininko forma, nors įvardis turėtų būti suderintas su moteriškosios giminės daiktavardžiu *parduotuvėse*. Galima tik spėlioti, kodėl padaryta ši klaida: ar studentas neskiria skirtingų giminių žodžio formų, ar įsivėlė spausdinimo riktas.

Visą pavyzdį siūloma taisyti keliais būdais:

- 1) *Galima manyti, kad <...> parduotuvėse dirba tik moterys, kadangi jos greičiau sugeba įtikinti klientą ką nors nusipirkti.*
- 2) *Galima daryti prielaidą, kad <...> parduotuvėse dirba tik moterys, kadangi jos greičiau sugeba įtikinti klientą nusipirkti kokią nors prekę.*

4 pavyzdys. *Visų pirma(,)⁴ reikėtų daryti susirinkimus(,)⁵ aptariant darbo rezultatus, artėjančius planus, darbus. Žinoma, jei įmanoma jų išvengti [] galima jų ir nedaryti pateikiant visą informaciją skelbimų lentoje.*

Pateiktame pavyzdyje pažeistos bendrosios stiliaus ypatybės. Kadangi žodžiai vartojami jiems nebūdingomis reikšmėmis, tai sakinyse tampa netikslus, pavyzdžiui: veiksmazodis *daryti* nereiškia „kviešti, šaukti“, todėl ir susirinkimai negali būti daromi, jie nėra gaminamas daiktas. Vadinasi, taisoma šitaip: *daryti susirinkimus* (= šaukti susirinkimus). Tikslumui nusižengta ir pavartojus žodžių junginį *artėjančius planus*. Planai negali priartėti ar nutolti, jie gali būti sudaryti, gali būti planuojama arba numatoma veikla, todėl taisoma šitaip: *artėjančius planus* (= sudarytus planus; planus).

Dar viena bendroji stiliaus ypatybė – glautumas – pažeista pavartojus naujos informacijos nesuteikiančius žodžius: *visų pirma; žinoma; jų – jų; ir nedaryti; visą informaciją*.

Specifinių mokslinio stiliaus ypatybių – objektyvumo ir apibendrinimo – nepaisymą iliustruoja žodžių *visų pirma* ir *žinoma* vartojimas. Šiais žodžiais mintis yra labai sustiprinama ir pabrėžiama, nors kontekstas nerodo, kad būtų kalbama apie ypatingus ar ypač svarbius dalykus, reiškinius.

⁴ Modalumą rodantys žodžiai ar junginiai <...> *turbūt, veikiausiai, visų pirma* gali būti išskiriami, jei norima jiems suteikti įterptinį pobūdį (žr. <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/nutarimai/nutarimas-del-pasirenkamosios-skyrybos-taisykliu>).

⁵ Išplėsta dalyvinė, pusdalyvinė ar padalyvinė aplinkybė arba dvi ir daugiau neišplėstų gali būti išskiriamos kableliais, jei norima išryškinti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą (žr. <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/nutarimai/nutarimas-del-pasirenkamosios-skyrybos-taisykliu>).

Analizuojant šį pavyzdį, pastebėtas ne-
logiškas minčių dėstymas, t. y. neišlaikytas
geras stilius. Pirmame sakinyje akcentuoja-
ma susirinkimų svarba (*visų pirma*), tačiau
antrame sakinyje, vartojant tvirtą įsitikini-
mą ir apibendrinimą reiškiantį beasmenės
giminės būdvardį *žinoma*, tų susirinkimų
jau atsisakoma. Pažeistas *neprieštaravimo*
dėsnis. Matyt, galima diskutuoti ir dėl tei-
ginio *pateikiant visą informaciją skelbimu
lentoje* logiškumo. Ką reiškia *visa informa-
cija*? Kiek jos gali tilpti skelbimų lentoje?
Ir šioje studento darbo citatoje be reikalo
pavartotas apibendrinantis pažymimasis
įvardis *visa*.

Analizuojamoje ištraukoje rasta kalbos
klaidų. Netinkamai pavartota veiksmazo-
džio forma (padalyvis): *daryti susirinkimus
aptariant darbo rezultatus* (= šaukti susirin-
kimus ir aptarti darbo rezultatus). Kadangi
sakinyje įvardijami du veiksmi, tai lygia
greta su tarinio veiksmu vykstančio arba
vėlesnio veiksmo raiškai tinkamesnė yra
veiksmazodžio bendraties forma.

Padaryta skyrybos klaida: šalutinis
prijungiamojo sakinio dėmuo, įsiterpęs į
pagrindinį sakinį, išskiriamas kableliais iš
abiejų pusių. Vadinasi, dėmuo *jei įmanoma
jų išvengti* turėjo būti išskirtas kableliais.

Tekste rasta ir rašybos klaida: *jū* (= ju).
Asmeninio įvardžio *jis* daugiskaitos kilmi-
ninko forma yra rašoma su nosine balse *u*.

Apibendrinant studento mokslo darbe
padarytas kalbos klaidas, galima teigti,
kad darbo autorius pažeidė ir gero stiliaus
prielaidą – taisyklumą.

Aptartą pavyzdį siūloma taisyti šitaip:

*Reikėtų šaukti susirinkimus ir aptarti
darbo rezultatus, planus, artėjančius dar-
bus. Informaciją galima pateikti ir skelbimu
lentoje.*

5 pavyzdys. *Turbūt(,)6 neatsirastų šiai
dienai, žmogaus, kuris vienai ar kitaip
neapibūdintų žodžio komunikacija.
Pats terminas komunikacija pradė-
tas naudoti dar antikos laikais apie
1949 metais, tačiau jei komunikacijos
mokslas yra gana jaunas, bėgant laikui
terminas komunikacija įgavo nemažai
skirtingų apibūdinimų ir interpretacijų.*

Pirmiausia į akis krinta aiškiai pažeistas
logiškumas: 1949 metai niekaip nega-
li būti vadinami antikos laikais. Taigi,
studentas reiškiniui priskiria *negalimą
požymį*. Nelogiški yra ir du kartus įvardyti
priešpriešos santykiai. Jungtukas *tačiau*
vartojamas „sakinio dalims, sujungiamųjų
sakinių dėmenims arba savarankiškiems
sakiniam jungti priešpriešos bei neatiti-
kimo santykiu“ (LKŽe), vadinasi, pirmoji
sudėtinio sakinio dalis yra priešpriešinama
antrajai daliai. Tačiau iš konteksto neaišku,
kodėl komunikacijos termino vartojimo
pradžia ir įvairūs šios sąvokos apibrėži-
mai (turbūt tai studentas turėjo galvoje)
turėtų būti pateikiama kaip priešprieša.
Kontekstas nepaaiškina ir to, kodėl poriniu
jungtuku *jei [... tai]* išreiškiama priešprie-
ša tarp komunikacijos mokslo ir termino
komunikacija. Beje, studentas antrosios
porinio jungtuko dalies sakinyje neparašė.
Pastarasis pavyzdys susijęs ir su specifinės
stiliaus ypatybės – apibendrinimo – pažei-
dimu. Daroma nepamatuota, faktais ir / ar
argumentais nepagrįsta išvada: *tačiau jei
komunikacijos mokslas yra gana jaunas,
bėgant laikui terminas komunikacija įgavo
nemažai skirtingų apibūdinimų*.

Analizuojamoje ištraukoje nesilaikoma ir
bendrųjų stiliaus ypatybių – aiškumo bei tiks-
lumo – reikalavimų: *komunikacija* vadinama

⁶ Žr. 3 išnašą.

tai *žodžiu*⁷, tai *terminu*⁸. Mokslinio stiliaus tekstuose kiekvienas kalbos vienetas turi būti vartojamas tiksliai, kad nesukeltų dviprasmybių. Šiuo atveju, kai neišlaikomas raiškos santykis su mintimi, pažeidžiamas ir santykis su adresatu – neaišku, ar turimas galvoje tiesiog reikšminis kalbos vienetas, ar tiksliai komunikacijos sąvoką reiškiantis žodis.

Studento mokslo darbo ištraukoje reikia taisyti ir glaustumo trūkumą, nes vartojami naujos informacijos nesuteikiantys žodžiai, pavyzdžiui: *vienaip ar kitaip neapibūdintu, skirtingų apibūdinimų ir interpretacijų*.

Citatoje randama ir kalbos klaidų. Kadangi naudininkas nevartotinas konkretaus laiko ribai arba momentui reikšti, kai nežymima paskirtis⁹, tai žodžių junginys *šiai dienai* priskiriamas prie didžiųjų kalbos klaidų ir taisytinus (= neatsirastų šiandien žmogaus).

Padaryta ir leksikos klaida – semantizmas: terminas yra *vartojamas*, o ne *naudojamas*.

Esama ir nesuderinto linksnio su prielinksniu vartojimo: prielinksnis *apie* vartojamas tik su galininko linksniu, vadinasi, pasakymas *apie 1949 metais* turi būti taisytinus (= apie 1949 metus).

Galima svarstyti ir dėl netaisyklingos skyrybos atvejo. Ištaisius didžiąją kalbos klaidą, aiškiai matyti, kad kablelis padėtas po vienos paprastos, neišplėtos, laiko aplinkybės, ko daryti neleidžia ne tik privalomosios, bet ir pasirenkamosios skyrybos taisyklės: *Turbūt, neatsirastų šiai dienai, žmogaus* (= Turbūt neatsirastų šiandien žmogaus).

⁷ Žodis – „svarbiausias reikšminis kalbos vienetas, bet kokios sąvokos išraiška“ (LKŽe).

⁸ Terminas – „tiksliai kurią nors mokslo, technikos, meno sąvoką reiškiantis žodis ar junginys“ (LKŽe).

⁹ Žr. Didžiųjų kalbos klaidų sąrašą (<http://www.vlkk.lt/aktualiausias-temos/didziosios-klaidos/linksniu-vartojimo>).

Siūlomas šitoks citatos taisymo variantas:

Turbūt(,) ¹⁰ neatsirastų šiandien žmogaus, kuris neapibūdintų sąvokos komunikacija. Pats komunikacijos mokslas yra gana jaunas, sąvoka komunikacija pradėta vartoti apie 1949 metus. Skirtingi mokslininkai sąvoką komunikacija interpretuoja įvairiai.

6 pavyzdys. *Analizuojant mokslinę literatūrą(,) ¹¹ galima rasti pakankamai daug ir įvairių komunikacijos apibrėžimų, todėl iki šių dienų dar nėra vieningo komunikacijos apibrėžimo.*

Šioje trumpoje studento mokslo darbo ištraukoje padaryta ir bendrėsios stiliaus kultūros, ir stilių normų pažeidimų. Pažeistas *neprieštaravimo* dėsnis, t. y. logika: ką reiškia pasakymas *pakankamai daug apibrėžimų*? Ar tai, kad apibrėžimų jau užtenka? Ar kiti tyrėjai jau neturėtų teikti savų interpretacijų?

Apibendrinama priešpriešos santykiu, kai priešpriešinami tarpusavyje nesusiję dalykai: *galima rasti daug apibrėžimų, todėl nėra vieno bendro*. Ar vieno bendro apibrėžimo nėra dėl didelio apibrėžimų skaičiaus? O gal tai lemia reiškinio sudėtingumas?

Citatoje pažeistas glaustumas, t. y. tuščiažodžiaujama: *galima rasti; daug ir įvairių; dar nėra*.

Rastas ir stiliaus normų pažeidimas (ne tas stilistinis atspalvis), kai mokslo darbe pavartotas publicistiniam stiliui būdingas žodžių junginys *iki šių dienų* (VDU KLC¹² duomenimis, šis žodžių junginys skirtingu

¹⁰ Žr. 3 išnašą.

¹¹ Žr. 4 išnašą.

¹² VDU KLC – Vytauto Didžiojo universiteto Kompiuterinės lingvistikos centras (žr. <http://tekstynas.vdu.lt/tekstynas/>).

funkcinių stilių tekstuose vartojamas šitaip: negrožinėje literatūroje – 166, administracinėje literatūroje – 11, publicistikoje – 625 pavartojimai). Gauti duomenys rodo, kad minėtas junginys beveik penkis kartus dažniau vartojamas publicistikoje negu negrožinėje ir administracinėje literatūroje. Moksliniam stiliui labiau tiktų pasakyti *iki dabar* arba *šiuo metu*.

Padaryta kalbos klaida – pavartotas semantizmas (pažeistas taisyklumas): vieningo¹³ komunikacijos apibrėžimo (= vieno, vienodo, bendro komunikacijos apibrėžimo).

Siūlomas pataisytas studento mokslo darbo ištraukos variantas:

Analizuojant mokslinę literatūrą(,) randama įvairių komunikacijos apibrėžimų, nėra vieno apibendrinto apibrėžimo.

7 pavyzdys. ***Taigi, apibendrinant galima, teigti, kad komunikacija yra neatsiejamas socialinis procesas, kuriame dalyvaujantys vienetai, keičiasi informacija, kurie skatina tarpusavio ryšį, kurio pagrindas yra komunikavimas.***

Studentas, žinodamas, kad vienas iš mokslinio stiliaus skiriamųjų bruožų yra tarpautinių žodžių vartojimas, ir norėdamas pasakyti „moksliskiau, protingiau“, pradeda įmantrauti ir pažeidžia aiškumą, kaip bendrąją stiliaus ypatybę, pavyzdžiui: *komunikacija yra neatsiejamas socialinis procesas; dalyvaujantys vienetai; kurio pagrindas yra komunikavimas.*

Analizuojamoje ištraukoje pastebimas ir logikos trūkumas: *komunikacijos pagrindas yra komunikavimas*. Tai reiškia, kad sąvoka bandoma paaiškinti ta pačia sąvoka, nors greičiausiai omenyje turėta tai, kad svar-

biausia yra pats bendravimas, galintis vykti ir verbaliniu, ir neverbaliniu būdu.

Sakiniai trūksta aiškumo, pavyzdžiui: *<...> vienetai keičiasi informacija, kurie skatina tarpusavio ryšį <...>*. Kyla klausimas, ar tie *vienetai* (= asmenys) skatina tarpusavio ryšį, ar vis dėlto ryšys priklauso nuo informacijos, kuria keičiamasi? Suprasti mintį trukdo santykinis įvardis *kurie*, pavartotas jungiant šalutinius sakinius.

Smarkiai „šlubuoja“ šio sakinio skrybą. Suvestinio tarinio *galima teigti* dėmenys atskirti kableliu, ko neleidžia daryti nei privalomosios, nei pasirenkamosios skrybos taisyklės. Nėra ir taisyklių, kuriomis vadovaujantis būtų galima kableliu atskirti veiksnį nuo tarinio, pavyzdžiui, *vienetai, keičiasi informacija*.

Studento mokslo darbo ištrauką siūloma taisyti šitaip:

Taigi(,) apibendrinant galima teigti, kad komunikacija yra nenutrūkstantis socialinis procesas, kuriame dalyvaujantys asmenys keičiasi informacija, palaiko tarpusavio ryšį, bendraudami verbaliniu ir neverbaliniu būdu.

8 pavyzdys. ***Labai didelėje organizacijoje yra žymiai sudėtingiau pasiekti aukštą vidinės komunikacijos efektyvų koeficientą, kadangi dažnai perduodama informacija išsikraipo, kol pasiekia tikslinį gavėją, be to grįžtamasis ryšys gali turėti labai ilgą kelią, o kartais net ir nepasiekti pirminio informacijos skleidėjo.***

Į akis pirmiausia krinta net keliose sakinio vietose pažeistas tikslumas. Ką reiškia pasakymas *labai didelėje organizacijoje*? Kadangi studento darbe nėra pateikta organizacijų skirstymo pagal didumą, kiekvienas skaitytojas šį apibūdinimą supranta savaip,

¹³ Vieningas – „pasižymintis vienybe“ (LKŽe).

todėl vienam labai didelė organizacija gali būti ta, kurioje dirba šimtas, kitam – kurioje dirba penki šimtai darbuotojų. Kaip netikslus vertintinas ir analogiškas žodžių junginys *labai ilgą kelią*. Mokslo darbe rekomenduojama laikytis tikslų klasifikacijų.

Kitas tikslumo ir aiškumo pažeidimas atsirado dėl pavartoto prievoksmio *dažnai: dažnai perduodama informacija išsikraipo*. Pagal sakinyje esamą žodžių tvarką galima suprasti, kad yra iškraipoma ta informacija, kuri perduodama dažnai, t. y. daug kartų. O jeigu informacija perduodama tik vieną kartą, tai ji negali būti iškraipoma? O gal studentas norėjo pasakyti, kad perduodama informacija yra dažnai iškraipoma? Tokiu atveju prievoksmis pavartotas ne toje sakinio vietoje. Vadinas, sakinyje yra neapdairiai pasirinkta žodžių tvarka, sukelianti *dviprasmybę*.

Neaiškus yra ir pasakymas *pirminis*¹⁴ *informacijos skleidėjas*. Ar turimas galvoje asmuo, kuris tam tikrą informaciją paskelbė pirmą kartą apskritai? Tokiu atveju kartais grįžtamasis ryšys gali būti iš viso neįmanomas. Jeigu kalbama apie komunikacijos proceso dalyvį, tai nėra nei pirminio, nei antrinio informacijos skleidėjo, vartojamas terminas *siuntėjas*¹⁵, *informacijos siuntėjas*, *pranešimo siuntėjas*, *adresantas*. Kartais siuntėjas yra įvardijamas kaip „pirminis pranešimo šaltinis“, dar gali būti *pirminė informacija* (žr. LRTB). Dėl neapgalvotai pavartoto žodžio nukenčia viso pasakymo aiškumas ir tikslumas, net logiškumas.

Neaiškus žodžių junginys *aukštą vidinės komunikacijos efektyvų koeficientą* studento mokslo darbe atsirado dėl kelių priežasčių: 1) įmantraujant vartojami tarptautiniai žo-

džiai (gal net iki galo nesuprantant tų žodžių reikšmės) ir 2) paini žodžių junginio sąrangą. Iš penkių žodžių trys pasirinkti tarptautiniai, bet žodžiai *efektyvus* ir *koeficientas* nedera tarpusavyje – sąvokai priskiriamas požymis, kurio ji negali turėti (pažeista *logiškumo* prielaida). Visą mintį galima suformuluoti paprasčiau: *veiksmingą vidinę komunikaciją*, tada adresatas tikrai supras, kas norima pasakyti.

Analizuojamoje ištraukoje palikta *kalbos* klaidų. Sangražinė veiksmažodžio forma nevertotina neveikiamosios rūšies reikšme (jeigu veiksmas negali vykti savaime), todėl pasakymas *informacija išsikraipo* taisytinas (= informacija yra iškraipoma).

Tekste pavartotas netaisyklingas vertinys *turėti ilgą kelią*. Ilgą kelią galima nueiti, galima ilgai (už)trukti, bet *turėti kelią* lietuviškai nesakoma. Galima daryti prielaidą, kad šis žodžių junginys atsirado nusižiūrėjus į jaunimo kalboje plintantį kitą junginį *turėti gerą laiką*, kuris yra pažodžiui išverstas iš anglų kalbos *to have a good time* ir visiškai nereikalingas.

Studento sakinyje palikta skyrybos klaida: įterpinys *be to* turi būti iš abiejų pusių išskirtas kableliais.

Siūloma keletas mokslo darbo ištraukos taisymo variantų:

- 1) *Didelėje organizacijoje žymiai sudėtingiau pasiekti veiksmingą vidinę komunikaciją, kadangi daug kartų perduodama informacija yra iškraipoma, kol pasiekia tikslinį gavėją, be to, grįžtamasis ryšys gali trukti ilgai, o kartais net ir nepasiekti informacijos siuntėjo.*
- 2) *Didelėje organizacijoje žymiai sudėtingiau veiksmingai komunikuoti, kadangi, kol pasiekia gavėją, daug kartų perduodama informacija yra iškraipoma, be to, grįžtamasis ryšys gali trukti ilgai, o kartais net ir nepasiekti informacijos siuntėjo.*

¹⁴ Pirminis – „ankstesnis už kitus, esąs ko nors priežastimi; pirmykštis, primityvus; pradinis“ (LKŽe).

¹⁵ Siuntėjas – „vartotojas, sukuriantis, adresuojantis ir dažniausiai pats siunčiantis pranešimus“ (LRTB).

9 pavyzdys. ***3 paveiksle pavaizduotas, interpretacinis modelis, kuriama pateikta struktūrizuota išanalizuota literatūra, vidinės komunikacijos organizacijoje klausimu.***

[3 pav. pavadinimas – *Organizacijos vidinės komunikacijos valdymo ir struktūros modelis*]

Šis pavyzdys rodo, kad studentas ne tik negeba parašyti aiškaus sakinio, bet ir neperskaito, nepasižiūri savo parašyto teksto. Akivaizdu, kad tekste parašyto sakinio ir paveiklo pavadinimo reikšmės yra skirtingos. Vadinasi, pats paprasčiausias sakinio taisymas būtų šitoks:

3 pav. pavaizduotas organizacijos vidinės komunikacijos valdymo ir struktūros modelis.

Jei vis dėlto yra svarbu kalbėti apie surinktą ir išanalizuotą literatūrą, tai studento teksto sakinyms turėtų būti taisomas keliais aspektais. Galima manyti, kad surinkta teorinė medžiaga būtų pateikta ne kaip modelis, o sudėta į lentelę (keičiamas sakinio turinys). Aiškinant išnagrinėtos literatūros pobūdį, nereikėtų vartoti kanceliarinei kalbai būdingo pasakymo (stilių normų pažeidimas) *klausimu*. Taigi, sakinyms galėtų būti kiek pakoreguotas ir sutrumpintas:

Lentelėje pateikta sustruktūrinta¹⁶ išanalizuota literatūra apie vidinę organizacijos komunikaciją.

Analizuojant studento padarytas kalbos klaidas, matyti, kad negebama taisyklingai

¹⁶ Atsižvelgiant į kontekstą ir norimą nusakyti mintį, gali būti sakoma *pa(s)rinkti struktūrą, suteikti struktūrą* ar pan. / Prireikus tarptautinio veiksmažodžio, pirmenybę patartina teikti žodžiui *struktūrinti* <...> (žr. <http://www.vlkk.lt/konsultacijos/7791-strukturinti-strukturuoti>).

dėti skyrybos ženklų. Kableliu be reikalo atskiriamas veiksnys ir sudurtinis tarinys *pavaizduotas, interpretacinis modelis, veiksnys ir pažyminy literatūra, vidinės komunikacijos organizacijoje klausimu*. Rasta viena spausdinimo klaida, kai parašyta ne ta raidė: *modelis, kuriama* (= modelis, kuriame).

10 pavyzdys. ***Padarius UAB „<...>“ įmonės vidinės komunikacijos analizę, galima rekomenduoti, jog įmonė plėstų savo kapitalą, suteiktų klientams daugiau grožio paslaugų, viešintų savo įmonės vardą ir atliekamas paslaugas ir stebinti klientus nuolaidomis, kokybišku aptarnavimu, kokybiškėmis prekėmis ir sugebėjimu tobulėti. Visi žinome, kad įmonei svarbus įvaizdis ir klientų nuomonę apie įmonę.***

Perskaičius šį pavyzdį, matyti akivaizdus mąstymo, ne kalbos, nelogiškumas: analizuota vidinė komunikacija, o rekomendacijos siejamos su išorinėmis auditorijomis. Akivaizdūs bendrėsios stiliaus kultūros pažeidimai: nesilaikoma nei logiškumo, nei tikslumo, aiškumo bei glaustumo: vartojant sutrumpintą žodžių junginį UAB¹⁷, žymintį juridinio asmens teisinę formą, nebereikia žodžio *įmonė*. Su daiktavardžiu sudarytas žodžių junginys *padarius <...> komunikacijos analizę* keistinas *išanalizavus komunikaciją*. Kadangi sąvoka *kapitalas* yra apibrėžiama kaip „turtas, vertybė“ (LKŽe), tai veiksmazodis *plėsti* turi būti

¹⁷ UAB – uždaroji akcinė bendrovė – yra privatusis juridinis asmuo, kuris nesutampa su kitais juridiniais ar viešaisiais juridiniais asmenimis – įmonėmis (žr. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimą Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2018-01-01).

keičiamas kitu – *didinti*. Savybinis įvardis *savo* žodžių junginyje *viešintų savo įmonės vardą* vartojamas kaip perteklius, kadangi įmonė pirmiausia ir rūpinasi savo įvaizdžiu, reputacija. Galima diskutuoti dėl veiksmažodžio *stebinti* tinkamumo šiame kontekste. Jei įmonė klientus verčia stebėtis kokybišku aptarnavimu, ar tai reiškia, kad įprastai dirbama nekokybiškai? Be to, veiksmažodžio bendratis nedera pagal sintaksinę sakinio struktūrą: *galima rekomenduoti, jog <...> stebinti klientus nuolaidomis*. Vadinasi, turėtų būti vartojama tariamosios nuosakos forma *stebintų*.

Rasta ir spausdinimo klaida: *nuomone* (= nuomonė) *apie įmonę*.

Norint ištaisyti visą ištrauką, ne tik jau aptartas klaidas, reikėtų atsižvelgti ir į esminius, su darbo turiniu susijusius dalykus, todėl keistųsi tiek minties raiška, tiek pats turinys.

Mokslinio stiliaus trūkumų, rastų studentų darbuose, apibendrinimas

Apibendrinant atliktą tyrimą, galima teigti, kad:

1. Studentų rašomi kursiniai ir baigiamieji darbai gali būti priskiriami moksliniam stiliui kaip rašytiniai jo žanrai pagal funkcinio stiliaus požymius: 1) *vartojimo sritį* (mokslinė visuomenės veikla), 2) *turinį* (žmonijos patirtis, kurios nors mokslo srities žinios, nauji tyrimų duomenys), 3) *funkciją* (dalykinio pranešimo).
2. Rašant studentų mokslo darbus, privalo laikytis moksliniam funkciniam stiliui būdingų normų: 1) *gero stiliaus prielaidų* (logiškumas, taisyklingumas), 2) *bendrujų stiliaus ypatybių* (tikslumas, aiškumas, glaustumas), 3) *specifinių stiliaus ypatybių* (objektyvumas, išsamu-

mas, apibendrinimas), 4) *stiliaus normų* (stilistiniai atspalviai, konotacija).

3. Kaip matyti iš straipsnyje aptartų pavyzdžių, studentų mokslo darbuose randama ir bendrosios stiliaus kultūros pažeidimų, ir stiliaus normų nesilaikymo atvejų, ir kalbos klaidų, ir neatidaus spausdinimo riktų. Apibendrinti trūkumai ir klaidos pateikiami 3 lentelėje.
4. Kadangi gero stiliaus prielaidos ir bendrosios stiliaus ypatybės tarpusavyje yra susijusios, tai studentas, mokslo darbe pažeisdamas vienas ypatybes, kartu pažeidžia ir kitas, pavyzdžiui: jei tekstas yra nelogiškas, tai ir netikslus (neišlaikytas raiškos ir minties santykis), ir neaiškus (pažeistas raiškos ir adresato santykis). Studento padarytos kalbos klaidos rodo, kad nusikalstama gero stiliaus prielaidai – taisyklingumui. Rasti stilių normų pažeidimai išpėja apie funkcinių stilių sąveiką (natūralų procesą) ir stilių normų kitimą (ne visada tinkamą).
5. Studentų mokslo darbuose randamos kalbos ir spausdinimo klaidos taip pat rodo nepakankamą studentų raštingumo lygį, kas menkina darbų vertę.
6. Atsižvelgiant į minčių raiškos problemas, kylančias studentams, rašantiems kursinius, baigiamuosius darbus ir įvairius kitus tekstus (pavyzdžiui, referatus, dalykinius elektroninius laiškus, pranešimus žiniasklaidai ir pan.), Šiaulių valstybinėje kolegijoje atnaujinti arba įvesti nauji studijų dalykai, skirti Socialinių mokslų studijų krypties grupės įvairių studijų programų studentams: *Specialybės kalba, Dokumentų valdymas, Dalykinė rašytinė komunikacija, Rašymo stiliai ir technikos*. Tikimasi, kad žinios ir įgūdžiai, gauti studijuojant šiuos dalykus, pagerins studentų kalbinę kompetenciją.

3 lentelė. *Studentų mokslo darbų trūkumai ir klaidos*

Bendrėsios stiliaus kultūros pažeidimai			Stilių normų pažeidimai	Kalbos klaidos	Spausdinimo klaidos
<i>Gero stiliaus prielaidos</i>	<i>Bendrosios stiliaus ypatybės</i>	<i>Specifinės stiliaus ypatybės</i>			
1. <u>Logiškumas</u> (tapatumas, minčių nuoseklumas, negalimas požymis, neprieštaravimo dėsnis)	1. <u>Tikslumas</u> (prasmiškai nederantys žodžiai, semantizmai)	1. <u>Objektyvumas</u> (1 a.)	<u>Stilistiniai atspalviai</u> (publicistinis stilius, kanceliarinė kalba)	1. <u>Rašyba</u>	1. <u>Sukeistos vietomis raidės</u>
2. <u>Taisyklingumas</u>	2. <u>Aiškumas</u> (dviprasmybės, įmantravimas, netiksli žodžių tvarka)	2. <u>Apibendrinimas</u> (be pagrindo, sustiprinimas, priešpriešos pagrindas)		2. <u>Skyryba</u>	2. <u>Praleistos raidės</u>
	3. <u>Glaustumas</u> (tuščiažodžiamas, tie patys žodžiai)			3. <u>Sintaksė</u> (linksnių ir prielinksnių derinimas)	3. <u>Ne tos raidės</u>
				4. <u>Didžiosios kalbos klaidos</u> (semantizmai, žodžių formų vartojimo klaidos)	

LITERATŪRA

BITINIENĖ, Audronė (2007). *Publicistinis stilius*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla. 179 p. ISBN 9789955202196.

BITINIENĖ, Audronė (2013). *Mokslinio teksto stilistika*: monografija. Vilnius: Edukologija. 415 p. ISBN 9789955208372.

DAMANSKIENĖ, Sigita (2016). Studentų kompetencija rašyti elektroninį laišką. Iš *Gimtoji kalba mokykloje IV*. Šiauliai: Lucilijus, p. 38–46. ISSN 23515430.

JURGAITYTĖ, Irma; ŽUPERKA, Kazimieras (2015). Man atrodo, tikrai (Kai nesutariama su logika). *Gimtoji kalba*, Nr. 8, p. 3–8.

JURGAITYTĖ, Irma; ŽUPERKA, Kazimieras (2016). Viešosios kalbos trūkumai, pažeidžiantys logiką. Iš *Gimtoji kalba mokykloje IV*. Šiauliai: Lucilijus, p. 56–65. ISSN 23515430.

KARDELIS, Kęstutis (2017). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: edukologija ir kiti socialiniai mokslai*: vadovėlis. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras. 487 p. ISBN 9785420017715.

LKŽe – *Lietuvių kalbos žodynas* (t. I–XX, 1941–2002): elektroninis variantas. Redaktorių kolegija: G. Naktinienė (vyr. redaktorė), J. Paulauskas, R. Petrokienė, V. Vitkauskas, J. Zabarskaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005 (atnaujinta versija, 2017). Prieiga per internetą: www.lkz.lt. ISBN 9986668980.

LRTB – *Lietuvos Respublikos terminų bankas*. Prieiga per internetą: <http://terminai.vlkk.lt/pls/tb/tb.search>.

MACIENĖ, Jurgita (2016). Prastas raštingumas – efektyvios komunikacijos kliūtis. Iš *Gimtoji kalba mokykloje IV*. Šiauliai: Lucilijus, p. 56–65. ISSN 23515430.

MACIENĖ, Jurgita; RIMKUTĖ, Aušra (2014). Studentų raštingumo problemos. Iš *Gimtoji kalba mokykloje II*. Šiauliai: Lucilijus, p. 50–59. ISSN 23515430.

PIKČILINGIS, Juozas (1971). *Kas yra stilius*. Vilnius: Vaga. 209 p.

VASKELIENĖ, Jolanta (2015). Ko neišmokstama mokykloje, arba studentų (ne)raštingumas. Iš *Gimtoji kalba mokykloje III*. Šiauliai: Lucilijus, p. 77–84. ISSN 23515430.

ŽUPERKA, Kazimieras (2001). *Stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla. 115 p. ISBN 9986380790.

ŽUPERKA, Kazimieras (2012). *Stilistika*. III pataisytas ir papildytas leidimas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla. 113 p. ISBN 9786094301681.

ŽUPERKA, Kazimieras (2016). Dabartinės viešosios kalbėsenos stiliaus polinkiai. *Acta humanitarica universitatis Saulensis*, t. 23, Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, p. 171–184. ISSN 18227309.

DRAWBACKS OF THE ACADEMIC STYLE IN STUDENTS' WORKS

Jurgita Macienė

S u m m a r y

The academic writing style tends to have quite clearly described requirements. University students use academic writing when doing course papers and theses. The goal of this article is to analyze the drawbacks of the academic style in examples of students' works, identify the ways in which they are inappropriate and to suggest options for correcting the drawbacks. When reading the course papers and final theses, one can notice that students do not follow the foundational requirements of academic writing – such as clar-

ity, accuracy, conciseness and the logical approach. Instead, they tend to use lexical ambiguity when forming syntax constructions, confuse the coherent reason-consequence relationship, tend to extensively use language that is not very informative or start a sentence focused on one idea and complete it by emphasizing a different one. Language mistakes and typographical errors are also noticeable.

Keywords: functional style, academic style, style features, style drawbacks.

Įteikta 2018 m. balandžio 30 d.